

نسخه سی هجده ۱۰ غرور شد.
سنة لکی پسته ايله ۵ لیرا .
(اجنئی مملکتلر ایچین ۵ دولار) .

ایونه وعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسته
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

حیات

هیاه راهما هیاه ... دنیاه راهما هیاه قاتالم ... !
- نیجه -

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارفی امینلکی یاننده کی دائره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نومروده
دائرة مخصوصه

۲ نجی جلد

آنقره ، ۱۴ تموز ، ۱۹۲۷

صافی : ۳۳

روحدن ملهم اولدی : آوروپادن تاریخ ادیان مدرسی
کتیریلدی ، اجتماعیات ، روحیات (حتی روحی
اجتماعیات ویا اجتماعی روحیات !) کی آنجق دینی
عقیده لر قارشیسنده تنقیدچی وضعیتدن حرکت
ایدن علملر تدریس ایدلدی . ایشته فا کولته نك
بوصفحه سینه باقیلنجه تماماً فرانسزلرک کیتدیکی
یوله کیردیکمز ظن اولونویوردی . لکن دیگر
صفحه سی تماماً باشقه ایدی . بر کره فا کولته
« آلهیات » اسمنی طاشیدی . ، یعنی « ته او
لوژی » فا کولته لری کی بردینی عقیده ايله مقید
اولدیفنی ضمناً قبول ایلده دی . دیگر جهتدن اساساً
فا کولته نك آلدینی استقامت نه اولورسه اولسون
پک فائده لی بر درس اولان تاریخ ادیان درسی
مستثنا ، بوتون دیگر درسلرک موضوعی اسلام
دینیدر . حتی اسلام تاریخنه طائده تدریسات بيله
مدرسنگ نشریاتی کوزدن کچیریلدیکی تقدیرده
ثابت اولاجنی وجهله فرنکلرک آکلادینی
شکلده بر Apologétique آپولوژیه تیک (یعنی
تاریخی حقیقی آراشدیررکن تدقیق اولنان دینک
قیمتی هر وسیله ايله اعلا یتمک ایستین) تدریسات
شکلنده در . نهایت فا کولته نك طلبه سی ده اسکی
طلبه علومدن متشکل اولدیفندن اسلام دینک
قادرولری خارجنه جیقمغه فعلاً نه تمایل نه ده
امکان موجوددر .

موجود اولان بو تناقضک ، مکتب لریمزک
دین تدریساتنده بوتناقضدن متولد مهیم وضعیتک
اجتماعی حیاتمزه مناسبتدار اولدینی کوزه چارپیور
فی الواقع عوامدن اولسون ، خواصدن (ویا
کندی خواس ظن ایدنلردن) اولسون هر
تورک بو کون دینه قارشى عینی مهیم وضعیت ایچنده
دکلیدر ؟ لکن بو حالک شیمدیکی سریع انقلابلرک
اثری اولدیفنی قبول اولونسه بيله دائمی اولماسی

مکتب لریمزه باقارسه ق غریب بر éclectisme
(اقتطاع فلیق) قارشیسنده بولونورز . بزبوا یکی
بولدن برینی دکل ، عینی زمانده هر ایکسینی ده
طوتمشز . فی الواقع اورتا مکتبلره دوام ایلین
چوجوقلریمزه دین درس لری ویرمکده قصور
ایتمه یورز . یعنی اسلام دینک اورتا مکتبلره
کیرن هر چوجوق ایچون مقبول و مسلم برعقیده
اولارق تعلیم ایدلمه سنی تصویب ایلده یورز . ده
دوغروسى اسلامی برعقیده اولمقدن زیاده برعملیه
اولارق تدریس ایتمکده یز . چوجوقلریمزه دینه
عائذ ژیمناستیکى (تعبیر معذور کورولسون)
یعنی نمازده ناصل اکیلوب قالمق لازم کله جکنى
الح .. اوکر نمکده درلر . فقط دینک تاریخی
قیمتی ، معنوی ، اخلاقی صفحه سنی قاورامغه
مقتدر اولدقلری تصور ایدیلده جک سنده ،
لیسه لرک صولک سینه لرنده دین تدریساتی ده یوقدر .
بالطبع کنج چوجوق ، بو صنفلره کلنجه ،
اولجه کندیسینه میخانیکى اولارق تعلیم ایدیلن
عملیه لرک هانکی وجدانی تمایللرک تظاهر و افاده سی
اولدیفنی بردرلو آکلامق فرصتی الده ایدمه مدیکندن
اولکی تدریسات معناسز قالیور . دیمک که
لیسه لریمزک ایلک صنفلرنده هولاند ایلرک بولندن ،
صولک صنفلرنده ایسه فرانسزلرک بولندن کیتمکده یز .
کچلم الهیات فا کولته مزه . اوراده ده ایکی
ضد جریان ، تافا کولته نك تأسیسندن بری کندی
کوسترر . بدایتده بوفا کولته نك اسمی « دینیات
فا کولته سی » قونولمق ایسته نیوردی . مقصوده
آشکاردی : دینیات فا کولته سی پارسده صور بونده کی
تبعات طالیه مکتبک دینی علملر شعبه سی کی
هیچ برعقیده ايله مقید اولما یه جق ، هر « دینی »
« عینی » اعتباری حائر عدایده رک ساده جه علمی غایه اتحاد
ایده جکدی . اساساً فا کولته نك پروغرامی ده بو

ایکی بولدن بری

الهیات فا کولته سی مجموعه سنک صولک
نسخه سنده استانبول دارالفنونى تاریخ ادیان
مدرسی ژ . دومه زیل امضاسیله شایان دقت
برمقاله وار . ترتیب و ترجمه اکیکلک لرینه رغماً
مقاله نك بزم ایچون پک مهیم بر مسئله یی اورتایه
آتدینی آکلایشیلور : مکتب لریمزه دین
تدریساتک ماهیتی نه اولاجقدر ؟
موسودومه زیل غرب مملکتلرندن ایکسینی ،
هولاندا و فرانسه یی مثال کتیره رک بو مسئله نك
حلی ایچون ایکی یول طوتمق ممکن اولدیفنی
کوستریور : فرانسه ده ، ظواهره رغماً ، دینلر
اولدقجه مختلفدر . بناء علیه دولتک نه اورتا
مکتبلرده ، نه ده دارالفنونلرده بر دینی اساس
طوتارق تدریساتی تنظیم ایلده مسنه امکان یوقدر .
بولندن دولایی مکتبلرده لایسکلکی قبول ایتمش ،
دارالفنونلردن الهیات فا کولته لرینی قالدیرمش
بولونمقده در . (احتمال فرانسه یی بونتیجه یه ایصال
ایدن دیگر سیاسی سائقلر وارددر ، محرر بونلری
ذکر ایتمه یور ، اساساً بونلرک شیمدیك اهمیتى
یوقدر .) هولانداده ایسه ، بالعکس خلقلک
ومتفکرلرک بویوک برا کثرتی پروتستاندر .
بولندن دولایی اوراده الهیات فا کولته لری موجود
بولونمقده در . محرر مملکتیزدن بحث ایلده مه یور ،
لکن مقاله سندن آکلایشیلور که شوفکرده در :
هر مملکت تدریساتنده ، بو ایکی بولدن برینی
طوتمق مجبوریتنه تابعدر .

محرم و مرتبه جیلک

« محرم »، بالخاصه شیعی مذهبنده بولونان مسلمانلر ایچون، حالا آیینلره طولوبر ملال و ماتم آیدر؛ چونکه مشهور « کربلا » حادثه سی بوزمانه تصادف ایدر. معروف مرتبه سنه :

ماه محرم اولدی مسرت حرامدر
ماتم بوکون شریعت بر احترامدر
تجدید ماتم شهدا تقصیر دکل
غفلت سرای دهرده تنبیه عامدر

دیه باشلایان « فضولی »، یالکز « شیعه » نك دکل بلکه بوتون قرون و سطا مسلمانلغناک صبیحی بر حینه ترجمان اولمدر. چونکه اسلام جمعیتلرنده « ملی حس » نك دکل ساده جه « دینی حس » نك حکمران اولدینی اودورلرده « اهل بیت محبت » عنعنه سی جوق قوتلیدی، سنی مذهبی دائره سنده انکشاف ایدن طریقته بیه محرم آئنده - مختلف شکللر ایستزلر. لکن هر دینی اصلاحات بر اجتماعی جریانیه تقابل ویا اوکا استناد ایلهدیکی تقدیرده مؤثر و موفق اولایله جکنه نظراً اسلام دینک عصر یلشمش شکلی هانکی اجتماعی جریاندن ملهم اولاجق؟ بو تجددده امکان اولمادی قبول اولونورسه او زمان اصلاحاتدن چکینه ملی و « دینی رژیمناستیکی » ده مکتبلردن چیقارمالیدر. لکن او زمان دیگر بر مسئله قارشیدنده یز: بر جمعیت ایمانسز یاشایاماز، اسکی ایمانک یرینه یکی بر ایمان اقامه سی لازمدر. شبهه سز ده موقراسی، ترقی، علم کبی داها شمیدین مادتا قدسی بر پایه اکتساب ایلهمش مفهوملا ریز واردر. فقط بونلرک مجرد برر تصور شکلنده دکل بئلکمزک بوتون یوکسک قسمی صاران و علوی حرکتلره سور و کله یز برر قوت اولارق بزه تأثیر ایتهلری لازم کلیر. بر طرفدن دین تدریساتنده آلا جعفر وضعیتی واضح اولارق تثبیت ایدرکن دیگر جهتدن بو مفهوملاک اراده مزه حاکم اولاجق، تحسسلری میز تنظیم ایلجه جک حاله کتیرمک یولنی آرامالی یز.

محمد عزت

دارالفنون مدرسلردن

اقتضا ایتدیکی سویلنه مز. بونی سویله بیلیمک ایچون اون سکزنجی عصرک نقطه نظرینه: دینک عوام ایچون فائده لی، خواص ایچون لزوم سز، هیچ اولمازسه استفنا کوستریله سی ممکن بر مؤسسه اولدینی فکرینه رجوع ایتک لازمدر. فی الواقع آنجق بو فکر قبول ایدلیدیکی تقدیرده عوام جوجوقلرینک تحصیل ایتدکلری آشانی صنفلرده دین تدریساتنه یر ویرمک، یالکز خواص جوجوقلرینک (تحصیلده دوام ایچون کافی ثروته مالک اولدقلرندن دولای) یوکسله بیلدکلری یوقاری صنفلردن دین درس لرینی قالدیرمق معقول اولور.

فقط بوفکری قبول ایده بیلیرمی یز؟ بوکون آرتق انسانلر ایچون ایکی نوع حقیقت واردر، بری عوامه کوره اولان قابا، مبهم، لکن امید لندیرمیجی دینی حقیقت، دیگرکی خواصه کوره اولان واضح و قطعی فقط آجی حقیقت واردر دینه بیلیرمی؟ عصریمزده اجتماعی صنفلر آراسنده اختلاط اوقدر آرتدی، قارشیلقلی تابعیت اوقدر صیق اولدی که بوکبی تقریقلره امکان کوز و کویور. هر کس ایچون عدالت عیندر، هیچ اولمازسه عینی اولمغه متوجهدر، نه دن حقیقت باشقه باشقه اولسون؟ شبهه یوق که دینی مفکوره یی آکلایش روحلرک قابلیتیه کوره ده کیشیر. فقط روحلرک قابلیتیه کوره، صنفلرک دکل! بوده کیشکلرک عوام آراسنده اولدینی قدر خواص آراسنده ده واردر. بر خسته باقیچینک دیندارلغیه بر کوشه صرافتک دیندارلغی آراسنده کی فرق احتمال بر بویوک موسیقشناس ایلهر او طوموبیل فابریقا طوری آراسنده عیناً تکرر ایدر.

دینک که مکتبلری میزده دین تدریساتنک انتظام سزلنی بزه اجتماعی حیاتده حللی لازم کلن بر مسئله یی کوستریور: یکی جمعیت ایچنده اسکی عقیده لره قارشیی وضعیتمز نه اولاجق؟ اصلاح ایدرک، یکی بر روح ایلهر جانلاندیرارق اونلره حیاتمزه یینه موقع ویره جکمی یز؟ دینی یکیشدیرمک احتیاجی ساده بزم مملکتیمزده دیوبولمایور. فرانسه ده موده رنیستلر قاتولیکلرک کهنه بنیه سنه یکی قوت آشیلامغه چالیشیورلر. آووستریاده خریشان سوسیالیستلر اقتصادی عدالتنه نشنه اولان خلقی کندیلرینه جذب ایتک

و درجه لرده - بو ماتم آیینلری اجرا اولونوردی. ایرانده حالا قوتله یاشایان بو آیینلر، قافقاس آذربایجانکی کبی عصری مفکوره لری قاورامش شیعی تورک مملکتلرنده همان همان اورته دن قالمش، اهمیتنی غیب ایتشدر. بو آیینلرک مختلف زمانلره و مختلف ساحه لره کوره دکیشن تورلو شکللری واردر. بوراده بو شکللر بونلرک تاریخی منشألری حقنده ایضاحانه کیریشه جک دکلر. قرون وسطانک مدنیت تاریخی ایچون، بو خصوصده بابیلاجق اطرافلی بر تدقیقک جوق اهمیتنی اولاجقدر. شیمیدیلک، ساده جه، بو تورلو آیینلرک نه زمان رسمی و عمومی بر ماهیت آلدیغنی کوسترمک ایچون مورخ « ابوالفدا » نك ایضاحاتی قید ایدم: « آل بویه » ملوکندن « معزالدوله » هجری ۳۵۲ سنه سنده بغدادده محرمک اونجی کونی حلول ایدنجه اهالی یی دکان و مغازه لرینی قاپا به رق ایشلرینی تعطیل و ماتم مراسمنه اشتراک ایتک، قادیلری ده صاحبی داغنیق، اثوابلری بیرتیق، یوزلری سیاهلره مستغرق اولارق حضرت حسین ایچون یوزلرینه ووروب آغلامه اجبار ایتشدی. سنی مذهبنده اولان اهالی بیه، شیعیلرک جوقلغنی و حکومتک ده آنلرله برابر اولدیغنی کوره رک، ایستریسته مز بو مراسمه اشتراک ایتشلردی. ایشته بوزماندن بری، بالخاصه شیعیلرک تعمیم ایتدیکی یرلرده بو مراسمک عصرلردن بری جوق طنطنه لی و اهمیتلی بر صورتده اجرا ایلدیکنی سویله مکه اکتفا ایدم. هندستانده و ایرانده عصرلردن بری اجرا ایدیلن بو آیینلرک احتشام و دبده سنی، اوروپایی سیاحلر اوزون اوزون تعریف و توصیف ایتکده درلر. مقایسه لی دین تاریخی و دینی اتنوگرافیا تدقیقاتی ایچون بو توصیفاتک شبهه سز بویوک اهمیتنی واردر.

ایشته بو محرم آیینلرینک روحی و اجتماعی بر نتیجه سی اولارق تورک و عجم ادیباتلرنده اسکیدن بری بر « مرتبه ادبیاتی » وجوده کلش و فوق العاده انکشاف ایلهمشدر: « کربلا » به عائد منظوم و منثور حکایه لردن طوتکزده، مرتبه لره، قصیده لره، دوازده ماملره (اون ایکی امامه عائد برطاق منظومه لر) قدر صایسز بر جوق ادبی محصوللر، خلقک مختلف طبقه لری آراسنده عصرلرجه دولاشوب دورهمشدر. بالخاصه شیعی مذهبنده اولان انسانلر آراسنده بوجنس محصوللرک داها فضله بروست و اهمیت قازاندینی پک طبیعیدر. تورک ادبیاتنده، عروض ایلهر یازان شاعرلردن باشقا، عاشقلر، بکتاشی درویشلری ده مجا و زنیله ملی شکلرده مرتبه لر وجوده کتیره شلردرکه، بونلر خصوصی مقاملردن بسته نه رک عصرلرجه تکیه لرده نریم اولونمشدر. ایرانده شیعی فارس لر و تورکلر آراسنده صوک عصرلرده انکشاف ایدن « شیعه » تعزیه « آدی بر ادبی نوع داها واردرکه، بوده صرف « کربلا » واقعه سنه عائد اولوب آوروپاده کی اسکی « میستر » لر کبی بر نوع ابتدائی تیاترو ماهیتمده در. « غوپینو، شودزقو » کبی آوروپایی مدققلر بونلر حقنده اپی مهم نشریاتده بولونمشلردر. ایران تورکلرینک هجری اون برنجی عصرده